

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни

ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

підготовки бакалавра

спеціальності 103 Науки про Землю,

освітньо-професійної програми Гідрологія

Силабус навчальної дисципліни «Еколого-правові основи водного господарства України» підготовки бакалавра, галузі 10 Природничі науки, спеціальності 103 Науки про Землю, за освітньо-професійною програмою Гідрологія.

Розробник: Стельмах В.Ю., ст. викл. кафедри фізичної географії, к.г.н.

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри фізичної географії

протокол № 1 від 30.08.2021 р.

Завідувач кафедри:

проф. Фесюк В. О.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> Спеціальність <u>103 Науки про Землю</u> Освітня програма <u>Гідрологія</u> Освітній рівень: бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150 год./ 5 кредитів		Рік навчання – 4
		Семестр – 8
		Лекції – 28 год.
		Практичні (семінари) – 26 год.
		Лабораторні – 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота – 86 год.
	Консультації – 10 год	
	Форма контролю: <u>залік (8 семестр)</u>	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Викладач	Стельмах Валентина Юріївна
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач кафедри фізичної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Стельмах_Валентина_Юріївна
Телефон	+380961130329
e-mail	stelmakh.valia@vnu.edu.ua; stelmakh.valia@gmail.com
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожного вівторка 13.25-14.45, аудиторія С-618

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Еколого-правові основи водного господарства України» належить до вибіркової дисципліни, яка вивчає основи водного законодавства України, суспільні відносини в галузі водного господарства, забезпечення екологічної безпеки, приналежності, використання водних об'єктів.

2. Пререквізити:

– загальне землезнавство (здатність застосовувати знання і розуміння про географічну оболонку як глобальну геосистему, виявляти та аналізувати взаємозв'язок всіх геосфер та їх вплив одна на одну);

- геологія (здатність характеризувати склад та будову земної кори, особливості залягання підземних вод, властивості різних гірських порід, їх воготривкість та водопроникність);
- гідрологія (знання природних вод Землі та гідрологічних процесів);
- гідроекологічний моніторинг (здатність здійснювати спостереження та контроль за гідрологічними об'єктами, їх станом, вміння оцінювати наслідки антропогенного впливу);
- гідрохімія (здатність якісно і кількісно оцінювати хімічний склад, закономірності його формування і використання природних вод з урахуванням технологічних факторів, пов'язаних з проблемами раціонального використання, охорони та відтворення водних ресурсів);
- фізика (здатність застосовувати базові фізичні знання про явища природи, фізичні методи дослідження);
- гідробіологія (здатність розуміти закономірності розвитку живої природи у водних об'єктах, сутність життя, її форми, форми біотичних зв'язків у воді);
- водогосподарські розрахунки (здатність застосовувати математичні розрахунки, кількісні методи);
- гідрографія України (знання особливостей гідрографічної сітки України, поверхневих вод, їх просторового поширення, режиму та особливостей господарського використання).

Постреквізити: водні ресурси України, раціональне використання та охорона водних ресурсів, управління водними ресурсами.

3. Мета вивчення дисципліни – вивчення еколого-правових основ водного господарства, її складників – Водного Кодексу України, Закону про меліорацію земель України, законів природоохоронних закладів, основних принципів державного регулювання аграрного природокористування.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є: вироблення у студентів розуміння елементів законодавчої основи взаємовідносин між користувачами і водним господарством при комплексному використанні водних ресурсів, відповідальність за порушення водного господарства, визначення наявної нормативно-правової бази водокористування з системою природоохоронних заходів.

4. Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти набудуть такі компетентності:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій і методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умови недостатності інформації.

Загальні

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Прагнення до збереження навколишнього природного середовища.

Фахові

ФК2. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер.

ФК3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

ФК5. Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.

ФК6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК7. Здатність проводити моніторинг природних процесів.

ФК8. Здатність самостійно досліджувати природні матеріали (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати.

ФК9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.

5. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Самостійна робота	Конс.	Форма контролю*/ Бали
Змістовий модуль 1. Правове регулювання використання вод для різних потреб						
Тема 1. Поняття про екологічне право: предмет, мета, завдання	10	2	2	6	-	Робота на лекції, О, ПЗ, РС, Т, ПКР, ТЕ / 2,5
Тема 2. Правове регулювання використання вод. Нормативно-правові документи	13	2	2	8	1	Робота на лекції, О, ПЗ, С, ПКР, Р / 3
Тема 3. Водокористувачі. Основні види водокористування	10	2	2	6	-	Робота на лекції, ПЗ, О, С, Т, ПКР, ТЕ / 3,5
Тема 4. Особливості водокористування та користування водними об'єктами для потреб галузей економіки	10	2	2	6		Робота на лекції, РС, О, Т, ПКР, ТЕ / 4

Тема 5. Особливості водокористування та користування водними об'єктами для лікувальних, курортних і оздоровчих цілей	10	2	2	6	-	Робота на лекції, ПЗ, О, Т, ПКР, ТЕ / 3,5
Тема 6. Правове регулювання забезпечення питною водою населення	13	2	2	8	1	Робота на лекції, О, ПЗ, РС, ПКР, ТЕ / 3,5
Тема 7. Експлуатація водогосподарських систем	13	2	2	8	1	Робота на лекції, О, ПЗ, Т, ПКР, ТЕ / 2,5
Тема 8. Користування річками	10	2	2	6	-	Робота на лекції, О, ПЗ, РС, Т, ПКР, ТЕ / 2,5
Модульна контрольна робота № 1						МКР/30
Разом за змістовим модулем 1	89	16	16	54	3	55
Змістовий модуль 2. Еколого-правові основи охорони та нормування якості поверхневих вод						
Тема 9. Умови скидання стічних вод у водні об'єкти	11	2	2	6	1	Робота на лекції, О, ПЗ, РС, Т, ПКР, ТЕ / 2,5
Тема 10. Екологічне нормування в галузі водокористування	13	2	2	6	3	Робота на лекції, О, ПЗ, РС, Т, ПКР, ТЕ / 3
Тема 11. Гранично допустимі концентрації забруднювальних речовин у водоймах	15	4	2	8	1	Робота на лекції, ПЗ, О, С, Т, ПКР, ТЕ / 4
Тема 12. Правові аспекти охорони вод від забруднення, засмічення і вичерпання	11	2	2	6	1	Робота на лекції, О, ПЗ, Д, РЗ, ПКР, ТЕ, Р / 2,5
Тема 13. Відповідальність за порушення водного законодавства	11	2	2	6	1	Робота на лекції, ПЗ, О, Т, РС, ПКР, ТЕ / 3
Модульна контрольна робота № 2						МКР/30
Разом за змістовим модулем 2	61	12	10	32	7	45
Усього годин	150	28	26	86	10	100

**Форми контролю*: поточне оцінювання (письмова контрольна робота (ПКР), тези (ТЕ), тести (Т), розгляд ситуацій (РС), виконання (ПЗ) та здача практичних завдань (О), семінари (С), модульний контроль, підсумковий контроль у формі іспиту.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих тем, питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, яка передбачає, зокрема, конспектування наукової і навчальної літератури, підготовку доповідей та рефератів, круглих столів, презентацій або написання тез доповідей.

Результати оформляються у формі реферату або шляхом публікації тез доповідей.

Текст має бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом реферат має складати 10-15 сторінок. Реферат починається з титульного аркуша, за ним розміщуються послідовно зміст, основний текст (схеми, таблиці, графіки, карти, завдання з підзаголовками відповідно до змісту

роботи), список використаних джерел (не менше 10), посилання на джерело інформації – обов'язкове.

Ефективність самостійної роботи студента викладач виявляє на практичних заняттях, під час тематичного опитування, перевірки, рефератів, презентацій, тез доповідей тощо та відбиває в загальній оцінці за тему і змістовий модуль.

При вивченні курсу “Еколого-правові основи водного господарства України” студентам пропонується самостійно опрацювати такі теми:

1. Комплексне планування та управління водними ресурсами
2. Водна Рамкова Директива. Основні терміни та їх визначення.
3. Методики гідрографічного та водогосподарського районування території України відповідно до вимог Водної рамкової директиви Європейського Союзу
4. Класифікація якості поверхневих вод в країнах Європейської економічної спільноти
5. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями
6. Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами
7. Методика картографування екологічного стану поверхневих вод України за якістю води
8. Правове регулювання загального водокористування
9. Податкове регулювання раціонального водокористування
10. Концепція розвитку водного господарства України
11. Проблеми первинного та вторинного забруднення питної води

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи);
- дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;

- виконані завдання мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Самостійно вивчати матеріал пропущеного заняття, за умов не виконання завдань практичних занять відпрацювати їх під керівництвом викладача та захистити у час передбачений графіком консультацій викладача.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -25 %). Складання модулів відбувається лише раз, відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на іспиті.

V. Підсумковий контроль

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за дві модульні контрольні роботи, які проводяться у формі відкритих питань та тестів (максимум – 60 балів) та виконання завдань тем змістових модулів (максимум – 40 балів).

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т.ч. і матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді контрольної роботи, завдання якої обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Контрольна робота оцінюється в 30 балів.

Рейтинг студента з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про організацію контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти...» у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Якщо у підсумку виконання усіх видів навчальної роботи з даної дисципліни студент набирає не менше 60 балів, то вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Залікова оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами відповідей на питання до заліку. Питання теоретичні та складаються студентом усно.

До заліку не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше ніж 20 балів за навчальну роботу впродовж семестру, не виконав і не здав усі практичні завдання, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Орієнтований перелік питань до заліку

1. Екологічне право. Мета, завдання, предмет дослідження.
2. Правове регулювання використання вод.
3. Нормативно-правові документи у сфері водного господарства України.
4. Водна Рамкова Директива.
5. Основні терміни та визначення у сфері водного господарства України.
6. Управління водними ресурсами в окремих європейських країнах.
7. Співвідношення понять “водний ресурс” і “водний об’єкт”.
8. Водний фонд України.
9. Землі водного фонду України.
10. Користування землями водного фонду.
11. Водокористувачі. Основні види водокористування.
12. Збори за спеціальне водокористування.
13. Основні права водокористувачів.
14. Водні об’єкти загальнодержавного і місцевого значення.
15. Право загального водокористування.
16. Теоретичні основи права користування водами.
17. Спеціальне водокористування.
18. Особливості водокористування та користування водними об’єктами для потреб галузей економіки.
19. Стічні води промислових об’єктів і методи їхнього очищення.
20. Стічні води сільськогосподарських об’єктів.
21. Особливості водокористування та користування водними об’єктами для лікувальних, курортних і оздоровчих цілей.
22. Правове регулювання загального водокористування.
23. Правове регулювання забезпечення питною водою населення.
24. Експлуатація водогосподарських систем.
25. Класифікація річок України.
26. Користування річками.
27. Комплекс заходів щодо збереження водності річок і охорони їх від забруднення.
28. Користування водними об’єктами (їх частинами) на умовах оренди.
29. Умови скидання стічних вод у водні об’єкти.
30. Екологічне нормування в галузі водокористування.
31. Гранично допустимі концентрації забруднювальних речовин у водоймах.
32. Правові аспекти охорони вод від забруднення, засмічення і вичерпання.
33. Екологічне транскордонне забруднення.
34. Відповідальність за порушення водного законодавства.
35. Державний моніторинг вод.
36. Комплексне планування та управління водними ресурсами.
37. Методика гідрографічного районування території України відповідно до вимог Водної рамкової директиви Європейського Союзу.
38. Методика водогосподарського районування території України відповідно до вимог Водної рамкової директиви Європейського Союзу.
39. Класифікація якості поверхневих вод в країнах Європейської економічної спільноти.
40. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями.

41. Удосконалення моніторингу якості поверхневих вод суші.
42. Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами.
43. Методика картографування екологічного стану поверхневих вод України за якістю води.
44. Правове регулювання загального водокористування.
45. Податкове регулювання раціонального водокористування.
46. Екологія та охорона навколишнього природного середовища.
47. Організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.
48. Вдосконалення системи управління раціональним використанням водних ресурсів підприємствами України.
49. Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.
50. Водоохоронні зони.
51. Прибережні захисні смуги.
52. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах.
53. Берегові смуги водних шляхів.
54. Зони санітарної охорони.
55. Концепція розвитку водного господарства України.
56. Проблеми первинного забруднення питної води.
57. Проблеми вторинного забруднення питної води.
58. Відповідальність за порушення водного господарства.
59. Повноваження органів виконавчої влади з питань водного господарства.
60. Повноваження органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів з питань водного господарства.

VI. Шкала оцінювання

Навчальна дисципліна оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Міжнародні нормативно-правові акти щодо охорони вод, стороною яких є Україна

1. Конвенція ООН з морського права від 10.12.1982 року. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_057
2. Конвенція ООН про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів від 02.02.1971 року. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_031
3. Конвенція ООН про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля від 25.06.1998 року // Офіційний вісник України. 2010. – № 33 (14.05.2010). Ст. 1191.
4. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення від 21.04.1992 р. // Офіційний вісник України. 2006. № 44 (15.11.2006). Ст. 2983.
5. Конвенція ЮНЕСКО про охорону підводної культурної спадщини від 06.11.2001 року // Офіційний вісник України. 2009. № 8 (13.02.2009). Ст. 260.
6. Конвенція ООН про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер від 17.03.1992 року. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_273
7. Конвенція ООН про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25.02.1991 року. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_272
8. Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (Конвенція про охорону ріки Дунай) від 01.06.1994 року. [Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=998_800

Законодавчі акти

9. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50–51 (24.12.2010, редакція від 01.01.2021). Ст. 572.
10. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24 (13.06.1995, редакція від 24.07.2021). Ст. 189.
11. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22 (28.03.2003, редакція від 14.08.2021). Ст. 144.
12. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3 – 4 (25.01.2002, редакція від 20.08.2021). Ст. 27.
13. Кодекс адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35–36, № 37 (06.07.2005, редакція від 05.08.2021). Ст. 446
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51 (07.12.1984, редакція від 08.08.2021). Ст. 1122.

15. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36 (27.07.1994, редакція від 26.08.2021). Ст. 341.
16. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30 (28.06.1996, редакція від 01.01.2020). Ст. 141.
17. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26 (05.04.2001, редакція від 08.08.2021). Ст. 131.
18. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17 (21.01.1994, редакція від 08.08.2021). Ст. 99.
19. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14 (01.01.2011, редакція від 01.08.2021). Ст. 112.
20. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 за № 2807-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 49 (редакція від 20.08.2021). Ст. 517
21. Про внесення змін до Водного і Земельного кодексів України щодо прибережних захисних смуг: Закон України від 02.12.2010 року за № 2740-VI // Офіційний вісник України. 2010. № 101 (10.01.2011). Ст. 3605.
22. Про Генеральну схему планування території України: Закон України від 07.02.2002 за № 3059-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 30 (редакція від 18.11.2012). Ст. 204.
23. Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік: Закон України від 20.05.2010 за № 2278-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010. № 33 (20.08.2010). Ст. 470.
24. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 за № 1952-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 51 (редакція від 20.08.2021). Ст. 553.
25. Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 за № 1864-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 45 (редакція від 19.04.2018). Ст. 502.
26. Про внесення змін до Закону України «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки» Закон України від 20.10.2011 за № 3933- VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, N 24, ст. 247.
27. Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року: Закон України від 24.05.2012 за № 4836-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 17, ст. 146.
28. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки: Закон України від 21.09.2000 за № 1989-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 47 (редакція від 10.06.2012). Ст. 405.

29. Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського і Чорного морів: Закон України від 22.03.2001 за № 2333-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 28. Ст. 135.
30. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14.02.1992 за № 2114-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 20 (редакція від 24.07.2021). Ст. 272.
31. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 за № 2026-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 50 (редакція від 16.10.2020). Ст. 435.
32. Про Основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 за № 877-V // Відомості Верховної Ради України. 2007. № 29 (редакція від 14.08.2021). Ст. 389.
33. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 за № 2697-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70.
34. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 за № 742-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29 (редакція від 15.08.2020). Ст. 232.
35. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 за № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41 (редакція від 01.01.2021). Ст. 546.
36. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення: Закон України від 10.01.2002 за № 2918-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 16 (редакція від 16.10.2020). Ст. 112.
37. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 за № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34 (редакція від 08.08.2021). Ст. 502.
38. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 за № 3038-VI // Офіційний вісник України. 2011. № 34 (редакція від 24.07.2021). Ст. 343.
39. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 за № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22-23 (редакція від 17.03.2021). Ст. 198.
40. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 за № 819-IX // Відомості Верховної Ради України. 2020. № 52 (редакція від 24.07.2021). Ст. 497.
41. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 за № 2894-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002. № 14 (редакція від 08.08.2021). Ст. 97.
42. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 за № 973-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45 (редакція від 24.07.2021). Ст. 363.
43. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №№ 40-44 (16.01.2003, редакція від 14.08.2021). Ст. 356.

Акти Верховної Ради України

44. Про Концепцію розвитку водного господарства України: Постанова Верховної Ради України за № 1390-XIV від 14.01.2000 // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 8. Ст. 54.
45. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 за № 188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 38–39. Ст. 248.
46. Про розроблення програми забезпечення населення, яке проживає на забруднених внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС територіях, якісною питною водою: Постанова Верховної Ради України від 06.10.2004 за № 2063-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. № 2. Ст. 58.

Акти Президента України

47. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 листопада 2002 року «Про стан безпеки водних ресурсів держави та якість питної води в містах і селах України»: Указ Президента України від 04.02.2003 за № 75/2003 // Офіційний вісник України. 2003. № 6. Ст. 226.
48. Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об'єктах: Указ Президента України // від 15.06.2001 за № 436/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 25 Ст. 1108.

Акти Кабінету Міністрів України

49. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів Державною екологічною інспекцією: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 за № 182 // Офіційний вісник України. 2019. № 122. Ст. 777.
50. Про затвердження переліку водних об'єктів, що відносяться до категорії лікувальних: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.1996 за № 1499 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 21 (редакція від 15.06.2012). Ст. 584.
51. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.1996 за № 413 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 10 (редакція від 17.09.2020). Ст. 292.
52. Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення робіт на землях водного фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2005 за № 557 // Офіційний вісник України 2005. № 28 (редакція від 17.09.2020). Ст. 1631.
53. Про затвердження Порядку визначення розмірів і меж водоохоронних зон та режиму ведення господарської діяльності в них: Постанова Кабінету Міністрів

України від 08.05.1996 за № 486 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 10 (редакція від 24.07.2021). Ст. 318.

54. Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих водокористувачам припиненням права або зміною умов спеціального водокористування: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.1996 за № 966 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 16 (редакція від 30.10.2013). Ст. 453.
55. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 за № 758 // Офіційний вісник України. 2018 р. № 76 (редакція від 08.09.2021). Ст. 2537.
56. Про затвердження Порядку користування землями водного фонду: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.05.1996 за № 502 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 11. Ст. 326.
57. Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 за № 321 // Офіційний вісник України. 2002. № 12 (редакція від 17.09.2020). Ст. 590.
58. Про затвердження Правил охорони внутрішніх морських вод і територіального моря від забруднення та засмічення: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.1996 за № 269 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 8 (редакція від 05.02.2020). Ст. 241.
59. Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 за № 465 // Офіційний вісник України. 1999. № 13 (редакція від 30.10.2013). Ст. 518.
60. Про затвердження такс для обчислення розміру відшкодування збитків, заподіяних внаслідок забруднення із суден, кораблів та інших плавучих засобів територіальних і внутрішніх морських вод України: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.1995 за № 484 // Зібрання постанов Уряду України. 1995. № 9 (редакція від 09.01.2013). Ст. 235.
61. Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 за № 1100 // Зібрання постанов Уряду України. 1996. № 17 (редакція від 17.09.2020). Ст. 490.

Акти центральних і місцевих органів влади щодо охорони та використання вод

62. ДСТУ-95, 3041-45, «Система стандартів в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання ресурсів. Гідросфера. Використання і охорона вод. Терміни і визначення» // Наказ від 28.03.1995 № 91.
63. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»: Наказ Міністерства

охорони здоров'я від 12.05.2010 за № 400 // Офіційний вісник України. 2010. № 51 (редакція від 28.12.2019). Ст. 1717.

64. Про затвердження Державних санітарних правил і норм «Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання»: Наказ Міністерства охорони здоров'я від 23.12.1996 за № 383 // Офіційний вісник України. 1997. № 16 (редакція від 16.07.2010). Ст. 131.
65. Про затвердження Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 за № 389// Офіційний вісник України. 2009. № 63 (редакція від 04.06.2021). Ст. 2242.
66. Про затвердження Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів від 27.02.2002 за № 88 // Офіційний вісник України. 2002. № 12 (Редакція від 06.07.2012). Ст. 631
67. Про особливості адміністрування збору за спеціальне водокористування у 2009 році: Лист Державної податкової адміністрації від 26.01.2009 за № 1339/7/15-0817 // Вісник податкової служби України. 2009. № 5.
68. Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення СанПіН 4630-88: Правила затверджені Головним санітарно-епідеміологічним управлінням СРСР від 04.07.1988 за № 4630-88 (редакція від 21.10.1991).
69. Санітарні правила і норми охорони прибережних вод морів від забруднення в місцях водокористування населення: Правила затверджені Головним державним санітарним лікарем СРСР від 06.07.1988 за № 4631-88.
70. Щодо оформлення права видобування і використання підземних вод: Лист Державного комітету України по водному господарству від 16.08.2010 за № 3837/9/11-10 // Все про бухгалтерський облік. 2010. 09. № 87.
71. Про практику застосування у вирішенні спорів деяких норм чинного законодавства (за матеріалами справ, розглянутих Верховним 172 Судом України): Лист Вищого господарського суду від 20.11.2008 за № 01-8/685 // Вісник господарського судочинства. 2009. № 1.
72. Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10.12.2004 за № 17 // Вісник Верховного Суду України. 2005. № 1.

ЛІТЕРАТУРА

73. Авраменко І. М. Международное экологическое право: учебное пособие. Ростов н/Д., 2005. 192 с.
74. Бойчук Ю. Д., Шульга М.В. Основи екології та екологічного права: навчальний посібник. Київ, 2005. 368 с.
75. Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення, EU Water Framework Directive 2000/60/EC, Definitions of Main Terms, Переклад Лозанського В.Р., Київ 2006. 240 с.

76. Екологічне право України. загальна частина : навчальний посібник / за заг. редакцією О.М. Шуміла. Харків, 2010, 292 с.
77. Гордеев В. И. Использование водных объектов на условиях аренды / В. И. Гордеев // Підприємництво, господарство і право. 2001. № 12. С. 56–62.
78. Джугай В.О. Правове регулювання використання та охорони вод в Україні: дис. ... канд. юрид. наук / В.О. Джугай. Івано-Франківськ, 2009. 19 с.
79. Екологічне право України. Академічний курс: підруч. ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ, 2005. 848 с.
80. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2010. 292 с.
81. Екологічне право : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А. П. Гетьмана. Харків, 2013. 432 с.
82. Зелений пакет: посібник для вчителя. Регіональний екологічний центр для Центральної та Східної Європи, 2010. 113 с.
83. Земельний кодекс України: комент. / за ред. А.П. Гетьмана, М.В. Шульги. 4-те вид. Харков, 2008. 624 с.
84. Кравченко С.М., Андрусевич А.О., Бонайн Дж. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища. Підручник / під заг. ред. проф. С.М. Кравченко. Львів, 2002. 336 с.
85. Локтева Н. В. Правове регулювання комплексного використання водних ресурсів Дніпровського басейну: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2007. 19 с.
86. Науково-практичний коментар Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», прийнятого 25.06.91 р. № 1264-ХІІ зі змінами і доповненнями, станом на 09.02.06 / за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2006. 592 с.
87. Панкратов И. Ф. Водные кодексы стран СНГ. Сравнительный анализ / И. Ф. Панкратов // Право и экономика. 2000. № 7. С. 28–35.
88. Підліснюк В.В., Алієв К.А., Стефановська Т.Р. Україна та Рамкова Водна Директива: Посібник. Київ, 2002. 42 с.
89. Плотнікова О. Правовий режим використання та охорони підземних вод / О. Плотнікова // Юридичний вісник. 2000. № 2. С. 97-100
90. Сысуева А. А. Понятие и содержание специального водопользования // Проблеми законності: республ. міжвід. наук. зб. Вип. 57. Харків 2002. С. 88-93
91. Труфан І. В. Правовий режим малих річок в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / І. В. Труфан. Харків, 2005. 18 с.
92. Шульга М.В., Анісімова Г.В., Багай Н.О. Земельне право України: підруч. / за ред. М.В. Шульги. Київ, 2004. 368 с.
93. Шуміло О.М. Правове регулювання охорони атмосферного повітря, земель (грунту) та вод від забруднення важкими металами // Актуальні питання

- реформування правової системи України: V Міжнар. наук.-практ. конф., 30–31 травня. 2008 р. : зб. наук. ст. / уклад. Т.Д. Климчук. Луцьк, 2008. С. 417–421.
94. Stookes P. A Practical Approach to Environmental Law / P. Stookes. New York, Oxford University Press Inc., 2005.
95. Wolf S. Wolf and Stanley on environmental law. 4th ed. Cavendish / Wolf S., Stanley N. London, 2003.